

І сукому наукаїтгоо,
В свого не цураїтгоо...
Т. ПІВЧЕНКО

Адреса
Редакції і Адміністрації:
"Свобода", 81-83 Grand St.,
Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ОХОРОНУ ГРОМАДЯНСЬКИХ ПРАВ

Ньюпорт, Ровд Айленд. — Президент Айзенгавер 9-го вересня підписав закон про охорону громадянських прав. Цей закон має історичне значення для цієї країни, яка впродовж 80-ох років користувалася законом про громадянські права, ухваленим після громадянської війни. Найважливіший пункт цього закону уповноважує федеральні суди карати без суддів присяжних всіх тих, які порушують виборчі права американських громадян. При підписуванні була присутня група журналістів і пресовий секретар Президента Джеймс С. Гатері. Айзенгавер послугувавася аж 6-ма перами, які стануть дорожчими пам'ятками. Президент не склав жадної заяви. На основі цього закону можна буде судити губернатора Аркензо Орвела Фобуса, якщо його осяжжуть за образи суду. Цей закон прийняв Конгрес 30-го серпня після довгої дискусії в Сенаті. Ного прийняття треба вважати за успіх уряду Айзенгавера, хоч демократична більшість Конгресу його значно змінила в порівнянні з урядовим проєктом. Ось головні пункти підписаного закону. 1. Мас бути зорганізована федеральна комісія, яка має досліджувати порушення громадянських прав в цілій країні. 2. Мас бути новий заступник генерального прокуратора, який очолюватиме цю комісію. 3. Новий закон касує той пункт старого закону, згідно з яким Президент має право послугуватися федеральним військом для здійснення закону про охорону громадянських прав. 4. Новий закон касує той пункт давніших законів, згідно з яким суддів присяжних вибирають на основі стейтських законів. Тепер суддями присяжними зможуть бути і негрити, бо федеральний закон не має расових обмежень. 5. Генеральний прокуратор має право зарядити, щоб федеральні суди судили всіх тих, які порушили виборчі права

През. Айзенгавер підписує закон про охорону громадянських прав

негритянського населення в федеральних виборах. 6. За порушення громадянських прав у всіх інших випадках, крім федеральних виборів, каратимуть суди присяжних. Комісія Оборони Громадянських Прав складатиметься з 6-ох членів, найменованих президентом і затверджена Сенатом. Вона буде найменовувана щодва роки, і матиме право покликувати на свідків всіх тих, які провинилися проти закону. Ухвалення цього закону матиме і політичне значення для обох партій. Республіканці твердять, що їх уряд віс цей законопроект і що їхня партія його підтримувала та виступала проти змін, запропонованих демократами. Республіканці гадають, що вони здобудуть негритянські голоси при найближчих виборах. Демократи заявляють, що це вони зуміли довести до того, що той закон згодом був ухвалений в Конгресі, а республіканці лаяливали то в один то в другий бік.

НІКСОН ОСТЕРІГАЄ МІСТА, ЩОБ НЕ ЧЕНАЛИ НА ФЕДЕРАЛЬНУ ДОПОМОГУ

Нью Йорк. — Віце-президент Річард М. Ніксон промовляв на з'їзді посаджених 300 міст, які мають 50.000 або більше населення, і остерігав посаджених, щоб не ченали на велику допомогу з федеральної скарбниці. Ніксон сказав, що видатки федерального уряду на оборону країни і надалі будуть дуже поважні, і тому місцям уряду мусять вести таку господарку, щоб могли з успіхом вести свої агенти без допомоги з Вашингтону. Віце-президент сказав, що на останній сесії Конгресу вияви-

лося, що населення країни неприхильно дивиться на те, як зростають видатки федерального уряду, і як зростає вплив уряду в Вашингтоні. Віце-президент відчитав звернення Президента до посаджених міст, в якому знаходяться такі слова: "Закликаю вас до того, щоб ви більше зверталися до легіслатур своїх стейтів, коли вирішуватимете такі справи, як відновлення міст, побудова нових мешканцевих домів, переповнення на шляху, побудова нових лікарень, протилежність обора та інші".

В АМЕРИЦІ

● Кейт Л. Белл із Вашингтону опантував мініатюрну модель радіоапарату, який можна носити в кишені. Винахідник планує продвинути цю малу радіоапарату в двох моделях — на одну і на півтори унції, розміром кводр і півдоллара. При допомозі нового радіоапарату можна буде надавати накази воїкам і членам північної оборони. ● Неодомі особа спалили дерев'яний хрест перед домом подружжя Бекслерів, в сусідстві з домом негритянської родини Масерів у Лівінгтоні, Па. Бекслери допомогли Масерам спровести до купленого ними дому в тому містечку, де до цього було кольорового населення.

● 15-річний син колишнього бельгійського короля Леопольда III у вікторію 10-го вересня перейшов операцію в дитячому шпиталі в Востоні. Жінка хворіла на серце.

● Представник Публічного Уряду Здраво'я в Вашингтоні повідомив, що попереднього тижня щільно захворів на поліо становило 276, а в тому самому тижні минулого року становило 888. Для порівняння треба зга-

НЕСПОКІЙ У НОРТ ЛІТТЕЛ РОК

Учні середньої школи у Норт Літтел Рок, Арк., не допускають до школи негритянських учнів, що почали вчати до школи згідно з рішенням суду про введення інтеграції.

Спротив проти інтеграції поширюється

Літтел Рок. — Федеральний окружний суддя Рональд Н. Дейвіс звернувся до прокуратора Герберта Бравнелла з вимогою видасти судову повістку проти губернатора стейту Аркензо Орвала Е. Фобуса і команданта стейтської Національної Гвардії ген. Шермана Т. Клінгера за їх втручання у справу встановлення інтеграції в центральній Середній Школі у Літтел Рок. Проголошення такої повістки започаткує довготривалий судовий спір між стейтською федеральною владою, що на ділі припинить інтеграцію, значить допущення негритянських дітей до загальної школи. Водночас із цим губ. Фобус подав до відомо, що він готов передати справу до суду у Літтел Рок на розгляд комітету губернаторів, зложеного з представників обох партій. Тим часом

спротив проти інтеграції поширюється і на інші місцевості і стейти. В місті Норт Літтел Рок, Арк., учні білої раси не допускали до тамашньої середньої школи шістьох негритянських учнів. У Нешвіллі, Тенн., юрба білих обкидала камінням негритянських матерей, що привели своїх дітей до школи. У висліді виникли заворушення ув'язнено дві жінки і більшість білих батьків забрала своїх дітей із школи. У Бірмінгемі, Алабама, учні середньої школи побили негритянського пастора Шаклтона, що привів свою 12-річну дочку до тамашньої середньої школи. У місті Сторджіс в Кентакі 15 білих учнів покинуло школу на знак протесту проти прийняття до он кожних, хто туди з'явиться. Проти прийняття

Пірсон має стати головою Ліберальної партії

Квебек, Канада. — Ліберальна партія в Канаді, яка програла вибори в червні цього року, шукає нового лідера, який би її очолював, бо колишній прем'єр і голова партії Луїс Ст. Лоран заявив, що мусить залишити те становище з огляду на свій стан здоров'я (йому 76 років). Загально думують, що новий прем'єр, голова Консервативної партії Джон Діфенбейкер, наведе або аліт найближчого року розпише нові вибори, щоб здобути певну кількість, якої тепер немає. Ліберали в січні або лютому найближчого року скличуть конвенцію для вибору голови своєї партії, який із успіхом міг би вести її до виборчої перемоги. Гадають, що найбільше шанси стати головою Ліберальної партії має колиш-

ній міністер за кордонні справ Лестер Б. Пірсон. Заявив Лоран про резигнацію на найближчій конвенції будинок, який би її очолював, бо несподіванкою, бо несподівано він заявив, що "почувається добре" і буде вести партию до перемоги в найближчих виборах. Партія ліберальних провідників переконані в тому, що Ст. Лоран не повинен очолювати Ліберальну партию після тієї поразки, якої зазнала вона в виборах, під час яких перепали аж 9 з усіх міністрів із кабінету колишнього прем'єра. Ст. Лоран очолював партию впродовж двох каденцій, а під час третьої каденції програв вибори. Він був прихильником і організатором НАТО та брав про єдність між англійською і французькою частинами канадського населення.

ПРИКЛАДНИЙ 181-ий ВІДДІЛ УНС ВІДЗНАЧИВ СВОЄ 50-РІЧЧЯ

Менвіл, Р. Ай. — Місцеве Т-во ім. М. Драгоманова, 181-ий Відділ Українського Народного Союзу, відзначило минулі 50-річчя свого існування та своєї праці для своїх членів, своєї громади і свого народу. Відділ цей у цій малій громаді нараховує 60 членів, але — як це зазначити у своїй святковій промові гол. предс. Дмитро Галичич — хоч невеликий числом, проте великий своїми ідеями та своєю працею, якою міг би служити прикладом навіть для найбільших організацій. Заснований нашими піонерами 50 років тому, Відділ цей завжди належав до перших головних своїх пожегертвами на народні і гуманітарні цілі. Він, разом з Б-твом св. Ів. Хрестителя в Джерсі Сіті, Н. Дж., був тим "упертим" в жертвенності, що за часів

Об'єднання (Об'єднання Українських Організацій Америки, попередник УНКА) видержав до кінця в складанні свого національного податку. Він також був між тими, що склали 100-долларову пожегертву на Дім Українських Інвалідів у Львові, опісля на ЗУАДКомітет. Ці акції 100-долларових пожегертв вела, як відомо, "Свобода" і вони дали основні фонди на розвиток цих організацій. Т-во ім. Драгоманова має свій власний дім, а це в 1914-му році воно заступало в своїй місцевості читальню Просвіти. Відділ цей закупив в багатьох примірниках усі видані досі книги належав до перших головних своїх пожегертвами на народні і гуманітарні цілі. Він, разом з Б-твом св. Ів. Хрестителя в Джерсі Сіті, Н. Дж., був тим "упертим" в жертвенності, що за часів

8 АМЕРИКАНСЬКИХ ТРАНСПОРТНИХ ЛІТАКІВ ПРИВЕЗЛИ ЗБРОЮ ДО ЙОРДАНІЇ ПРЕЗИДЕНТ ЄГІПТУ ЗАПОВІДАЄ „ПОВНУ ПІДТРИМКУ" ДЛЯ СІРІЇ

Амман. — В понеділок 9 вересня ц. р. вісім великих американських транспортних і вантажних військових літаків привезли на летище до столиці Йорданії Амману військові авта-"джипи", протитанкові гармати, скоростріли й амуніцію. Водночас почалася припішена доставка зброї до Туреччини, Іраку, Лівану і Сауді Аравії, себто всіх прозахідних держав на Близькому і Середньому Сході. На амманському летищі зібралось коло двісті достойників із йорданським віце-прем'єром і міністром закордонних справ Самірель-Ріфасом та американським амбасадором Л. Маллоури у провіді Арабська преса на Середньому Сході радіс припилюю туди нової зброї, але не криється, що ту зброю араби вживуть радше проти Ізраїлю, як одні проти одних. З

різким засудженням американської політики та виразною заявою солідарності з Сирією виступив єгипетський президент Нассер. Водночас єгипетська, урядом контрольована преса, вперше ясно і отворто спростовує західні пресо-вістки, наче б Єгипет був занепокоєний про-совєтським зворотом у Сирії. Єгипетське становище таке, що ЗДА "штучно" наробили шуму довкола ніби-то про-комуністичної політики Сирії, щоб закрити "дійсну небезпеку", яка грозить арабам від — Ізраїлю. Нассер заявляє, що Єгипет дасть Сирії "всю політичну й військову підтримку" якщо їй треба буде її. Початання зброї сусідам Сирії — це, за словами Насера — засіб у проведенні американської політики, для досягнення "американських цілей".

Совєти заклали 82-ге „вето" в Раді Безпєни

Об'єднані Нації. — У понеділок, 9-го вересня ц. р. совєтський делегат зголосив на Раді Безпєки Об'єднаних Націй 81-ше і 82-ге „вето" СССР в історії цієї установи. Сталось це при нагоді голосування над справою прийняття до Об'єднаних Націй Південної Кореї. Совєтське „вето" заблокувало прихильне голосування всіма іншими десятима членами Ради Безпєки. З свого боку Совєти запропонували прийняти Північної Кореї і Зовнішньої — Монголії. Проти прийняття Північної Кореї висловились 9 держав, а „за" тільки дві: Совєти і Швеція, яка мотивувала своє становище тим, що вона взагалі припинила підтримку прийняття до он кожного, хто туди з'явиться. Проти прийняття

Зовнішньої Монголії було 5 держав, дві були „за", а чотири держави стримались. Представник ЗДА підкреслює, що коли Південний В'єтнам і Південна Корея мають всі атрибуты вільних, незалежних, демократичних країн, то Зовнішня Монголія є совєтською колонією, а Північна Корея була агресором проти Південної Кореї і тепер є фактичною колонією комуністичного Китаю. Совєтський делегат Аркадій Соловєв ремствував, що це „політична сльота" не бачи чий Зовнішньої Монголії, як „самостійної" держави. Західні держави звертали увагу на абсурд, що Об'єднані Нації вступили збройно в оборону Південної Кореї, а не прийняли її в склад своїх членів. СССР не був зворушений цим аргументом.

Комуно-мадарський уряд фабрикє „волю народу"

Відень. — Комуно-мадарський уряд Яноша Кадра приготував низку „документів", що їх збирається представити Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй під час дебати над подіями на Мадярщині. Ці „документи" — це мають бути попідикувані мадарськими робітниками записки про різні сторінки теперішнього життя в Мадярщині. Мадарський уряд фабрикє такі записки так, що при вибіт тижневих платів по всіх фабриках на Мадярщині дають підписувати робітникам папери. Одні робітники підписують їх наважання, в переконанні, що якісь нові „договори праці", інші знову

роблять це під терором, бо адміністрація фабрик пожегертє репресіями супроти неслухняних. Зрештою, серед мадарського робітництва і всього населення назалгалі знають зміст звітної доповіді місії он про мадарські події, дармащо мадарське радіо намагастє приглушувати західні аудіції, які передавали вистки про те звітні. Мадарські робітники кепку-ть з офіційної версії, що ніби це „графі й помішки" підбурили їх минулої осени до повстання. Так нпр. у проми-словому осередку на острові Чепель під Будапештом робітники називають один одного „графом" і „князем".

Дозброювання сусідів Сирії тривожить Ізраїль

Єрусалим. — Припішене постачання зброї Америкєю сусідам Сирії — Йорданії, Ліванові й Іракові, особливо ж Йорданії, викликало тривожні настрій в Ізраїлі. Ізраїльський міністер закордонних справ Гольда Масер, наперелоді свого виїзду до Америки на сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, заявив, що постачання зброї будьякою чужою великою державою будья-якій арабській державі є „шкідливе і не-доцільне". Те саме становище зайняла вся ізраїльська преса. Інший речник Ізраїльського уряду авраваді впер-ня, що „з меншою чи більшою кількістю такій Йорданії все одно не зможуть зіб'южити Ізраїлю в море", проте з його слів було виразно видне стирвоження, що у висліді озброєння Совєтами Сирії та Америкєю її сусідів — Ізраїль опиниться в середній мілітарній шораз сильні-ших арабських ворожих держав. Зрештою, за словами Гольди Масер, Ізраїль не ду-

мас, що на найближчій сесії Генеральної Асамблеї приїде до будьякої ізраїльсько-арабської дебати. Зате — за її твердженнями — Ізраїль хотів би, щоб Об'єднані Нації взяли в свої руки ініціативу до розв'язання проблеми 900.000 арабських втікачів з Палестини, які становлять центр неспокою і головну причину ворожнечі між Ізраїлем та його арабськими сусідами.

● Протівники Аденауєра у передбачуваний кампанії в Західній Німеччині закликають йому антисемітизм. Щоб підкрес-лити своє прихильне до життя відношення, соціалісти винишую на своїх вічах шестити-жидівські зорі. Лідер партії вільних демократів, Вольфганг Деринг, давній персональний ворог Аденауєра, заявив, що коли у виборах знову виграє Аденауєр, то Німеччина стане „новим виданням авторитарної держави з клерикально-фашистською політурою".

● Уряд Канади фінансово допомагає двом канадським балетам: Крайовій Балет у Торонто має дістати в найближчій році 50.000 доларів дотаций, а Корольський Балет в Вінніпегу — 20.000 доларів.

36 ДЕРЖАВ ВИМАГАЮТЬ ЗАСУДЖЕННЯ СССР ЗА МАДЯРЩИНУ

Об'єднані Нації. — 36 держав зголосили в Об'єднаних Націях формально резолюцію, яка стверджує порушення Совєтським Союзом чартєру Об'єднаних Націй збройною акцією минулої осени на Мадярщині. У цій резолюції признається теж сімським князю Ваца Вайталока, президента минулої Генеральної Асамблеї, який в тому характері відкрив теж надзвичайну Асамблею в дні 10 ц. м., щоб він діяв, як спеціальний репрезентант Об'єднаних Націй для справи Мадярщини. Ного місцю було б вплинути на Совєтський Союз в напрямку зміни совєтської політики у відношенні до Мадярщини. Первісний текст резолюції, яка передбачала залишення надалі Комісії Об'єднаних Націй для справи Мадярщини, яку вибрано 10 січня ц. р. та якої звітніє ставало предметом розгляду теперішньої надзвичайної Генеральної Асамблеї і підставою для резолюції з засудженням Совєтів, той первісний текст резолюції дещо змінено. Названу Комісію вправді залишено, але її функції обмежено до ролі до-радоного органу для князя Вайталока. При цій нагоді преса пригадує, що вперше засуджено Совєти 4 листопада мин. року 50 голосами проти 8. Для теперішньої резолюції треба буде знову найменше двох третей голосів Генеральної Асамблеї. До Об'єднаних Націй належить тепер 81 держава-членів, а Рада Безпєки поручила вже прийняти Мадлярську Федерацію, як 82-го члена. Існують всі дані на те, що знайдеться потрібна кількість держав, які осудять Совєтський Союз. Такі держави підписали зго-лошену до он резолюцію (за

латинською абеткою): Аргентина, Вальгія, Болівія, Бразилія, Велика Британія, Чиле, наос, Китай, Колумбія, Коста Ріка, Куба, Домініканська Республіка, Еквадор, Ель Сальвадор, Франція, Гватемала, Гаїті, Гондурас, Ісландія, Ірландія, Італія, Ліверія, Люксембург, Голландія, Нікарагуа, Нова Зеландія, Норвегія, Пакистан, Панама, Перу, Філіппіни, Португалія, Еспанія, Туреччина 3'єдинені Держави і Венецуєла. До тих держав напевне прилучатсь п'ять держав, члени Комісії для справ Мадярщини: Австралія, Цейлон, Данія, Туркція і Уругвай.

У додатку до звітної спеціальної Комісії он для справ Мадярщини про ситуацію на Мадярщині, яка панувала там до кінця квітня ц. р., представлено 36-сторінковий документ з докладними інформаціями про тамашню ситуацію за останні 5 місяців, аж по нинішній день. Цей документ заклада Асамблею порятунком народів Європи. Між авторами того документу є А. А. Берле, гол. асистент державного секретаря, професор права Колумбійського університету, колишня американська амбасадорка в Італії Клер Вут Лус, о. д. р. Райнгольд Нібур і ін. У тому звітному документі стверджується існування на Мадярщині режиму страшного терору. До документу залучено докладну мапу з існуючими на Мадярщині совєтськими гарнізонними ставками, мадарськими та совєтськими в'язницями і концентраційними таборами. На кожних 100 мадарських громадян припадає один поліцинт. Коло 5.000 в'язнів сидить в одній центральній в'язниці у Будапешті.

Перегони у зброєнні будуть предметом нарад он

Об'єднані Нації. — З фактичним зрівнянням в кишулу п'ятини міжнародної конференції для справ роззброєння в Лондоні, ця справа переходить на терен Об'єднаних Націй. Станеться це не тільки тому, що формально Підкомісія он для справ роззброєння, яка нараджуєвалася у Лондоні, складе обширне звітніє про свої безуспішні 5 і пів-місячних наради повній 12-членній Комісії он, але й тому, що на це наголошуватиме американська делегація. Підкомісія для справ роззброєння в американському Сенаті прийняла постанову, яка закликає уряд през. Айзенгаєра, щоб той намагастє досягнути через Об'єднані Нації кінця перегонів в атомовому зброєнні. Ці переговори — заявив голова тієї Підкомісії — сенатор Губерт Г. Гомфрі, до-

ведуть до того, що будьякотиного дня „якийсь невідомий диктатор" може „натиснути гудзик", що стягне катастрофу для цивілізації всього світу. Сенатор Гомфрі рекомендує, щоб у цій переважній справі на терені Об'єднаних Націй виступив сам президент Айзенгаєр. Водночас сенатор Гомфрі висловив погляд, що поки комуністичний Китай збр'єється і продовжує свою агресивно-імперіалістичну політику — 3'єдинені Держави не можуть підписувати з Совєтами ніякого договору про роззброєння, навіть, якщо б дійшло між ними двома державами до якогось „порозуміння". Покищо през. Айзенгаєр поставив неохоче до проекту, щоб він виголошив промову на Генеральній Асамблеї он у справі міжнародного роззброєння.

У СВІТІ

● Група румунської комуністичної молоді, що їздила до Москви на „фестиваль молоді", вернулася під сильним враженням західних ідей в літературі, музиці і малюванні, — запевняє кореспондент „НПТаймсу". Молоді румунські інтелектуали і мистці переконались, що вони безпосередній зустрічі з учасниками „фестивалю", які приїхали з Заходу, що західна культура „мас багато цікавих і нових ідей". Американський журналіст пояснює фермент серед румунської молоді традиційним пов'язанням румунського культурного життя з романськими культурами, головню з Францією.

● Єгипетський президент Гамаль Абдель Насер нібито хоче поліпшення єгипетсько-американських відносин. Але, побачивши під кінець минулого тижня американського амбасадора Раймунда Геяра, обмежився повторюванням жалів та претенсій під адресою ЗДА і не зробив ніякого примирливого жесту.

● Джеферсон Дейвіс Дюї, 22-річний майже зовсім сліпий американський студент, який дістав був стипендію на студії в англійському університеті, зрікся цієї стипендії і виїхав з Англії до ЗДА. Він не захотів

розставатися з своїм проводирем — собакою, що його — за англійським законом — мали взяти на 6-місячний карантин. Як студент права, — заявив він, — я розумію, що треба триматися зобов'язуючого закону і знаю, що собаці було б добре під час карантину, але боюсь, що за півроку собака відкине від мене. Адміністрація хоробавельної лінії дозволила, щоб собака мешкав у квартирі студента і не влязла з нього 50 дол. за перевіз собаки.

● Університет в столиці Цейлону, Колмбо, дістав від американського уряду 350.000 дол. дальшої допомоги для поширення програми у вишкованні цейлонських інженерів. Завдяки цій допомозі число щорічних абсолвентів технічного факультету названого університету — потроїться.

● Анна Кетлі, міністер в уряді Імре Нада під час минулорічної революції на Мадярщині, яка тепер постійно живе в ЗДА, зробила об'їзд мадарських осередків у країнах Західної Європи і, вернувшись до Нью Йорку, заявила, що мадарські емігранти покладатють велику надію на теперішню надзвичайну сесію Об'єднаних Націй у справі Мадярщини.

СВОБОДА

UKRAINIAN newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$12.00	One year	\$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОДІЇ В ЛИТТЕЛ РОК

Радіо й телевізійні станції та часописи щоденно повідомляють про події в найбільшій місті і столиці стейту Аркензо, Литтел Рок, де воєнний крайовий гвардія не допускають 9-ох кольорових учнів до центральної середньої школи і тим самим припиняють здійснення судового наказу про повну інтеграцію цієї школи, в якій мали б навчатися разом білі і кольорові учні. Справа ця змусила до дії генерального прокуратора ЗДА Герберта Брауна, який в суботу, 7-го вересня, мусів перервати щодня почати вважати в Нюпорті, Ровд Айленд, і летіти до столиці на конференцію в цій справі.

Литтел Рок має 196,000 мешканців, з чого чвертьну творять негри. В деяких районах це місто має південний характер, але в більшості воно подібне до північних міст. Готелі й ресторани в місті окремі для білих і кольорових людей, але публічний транспорт спільний для білого й кольорового населення. Публічні школи досі були сегреговані, отже, білі й чорні учні навчалися в окремих школах.

Ще 17-го травня 1954 року Найвищий Суд ЗДА видав рішення про те, що окремі школи для кольорових дітей не згідні з конституцією ЗДА. «Окремі школи — це заперечення рівної опіки закону». 31-го травня 1955 року Найвищий Суд видав застереження, щоб федеральні суди наказували спільні школи для всіх дітей, без уваги на колір їх шкіри.

Вже в 1955 році Шкільна Рада в Литтел Рок вирішила приступити до ступеню об'єднання шкіл. Згідно з рішенням Шкільної Ради, в 1957 році мало початися об'єднання вищих середніх шкіл, в 1960 році — нижчих середніх шкіл, а в 1963 році — публічних народних шкіл. В 1956 році Федеральний Окружний Суд затвердив це рішення Шкільної Ради. Місцеві Філія Крайового Товариства для Поступу Кольорових Народів домоглася припинення рішення об'єднання шкіл, і Окружний Апеляційний Суд наказав, що можливість, припинити організацію спільних шкіл.

Коли вже зближався день відкриття середньої школи — 3 вересня цього року, Товариство білих матерів домогалося припинити наказу судом інтеграції центральної середньої школи. Суд провів переслухання свідків, між якими знімався і губернатор цього стейту — Орвел Фобус, який заявив, що велика більшість білого населення Литтел Року протиставляється спільному навчанню, і остерігав, що об'єднання школи приведе до кровопролиття та заворушень. Але суд видав наказ допустити кольорових учнів до цієї середньої школи, в якій досі навчалися тільки діти білих батьків.

І так прийшло до драми, яка почалася вже в понеділок минулого тижня, 2-го вересня. Того дня губернатор повідомив через радіо й телевізю, що він наказав воєнній крайовій гвардії не допускати до школи кольорових учнів. Губернатор Фобус казав, що воєнний крайовий гвардія не ви-

ступають в оборону сегрегації цієї інтеграції школи, а тільки підтримують порядок, бо об'єднання школи викликає заворушення в місті, а обов'язком губернатора є дбати про спокій і порядок в своєму стейті. Шкільна рада протестувала проти рішення в школі, поки справа не виласить.

У вівторок 3-го вересня 1,900 учнів центральної середньої школи прийшли до шкільного будинку і лобачили 270 гвардістів. Воєнний крайовий гвардія в повному озброєнні, і жадний кольоровий учень навіть не пробував пройти крізь військовий кордон до школи. Шкільна рада звернулася до суду Дейвіса, і він сказав, що видасть безпосереднє застереження про спільну школу, бо ж губернатор заявив, що його воєнний виступають проти інтеграції, а тільки дбають про порядок в місті. У Вашингтоні президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що засягне інформації в департаменті справедливості, чи застереження губернатора Аркензо згідні з законом.

В середу 4-го вересня одне з 9-ох негритянських учнів, 15-річна Елізабет Екфорд, хотіла була ввійти до школи, але воєнний крайовий гвардія її затримав. Юрба словами її жестами грозила дівчині, коли вона стала ввійти до автобуса. Грозили й одній білій жінці, яка стала в оборону чорної учениці. Воєнний крайовий гвардія не допустила до школи й інших негритянських учнів. Губернатор Фобус депешував до президента Айзенгавера в Нюпорті, щоб «припинити незаконне втручання федеральної влади в справу його стейту». (Посадник Литтел Рок Вудро В. Манн оскаржував губернатора в «незаконних застереженнях».)

У четвер 5-го вересня Президент в гострих словах відповів губернаторові: «Коли я став Президентом, я склав присягу, що буду обороняти й підтримувати конституцію ЗДА. Єдине застереження, яке я можу вам дати, це те, що буду підтримувати федеральну конституцію всіма можливими засобами». Шкільна влада в Литтел Рок знову просила судю Дейвіса відкласти рішення інтеграції школи, поки «не охолонуть уми громадян».

В п'ятницю 6-го вересня губернатор Фобус вислав до Президента депешу, в якій стверджував, що він діяв тільки для втримання порядку, коли поставив коло школи гвардістів. Одночасно він об'явив «співпрацю для підтримки конституції стейту Аркензо і ЗДА».

В суботу 7-го вересня суд Дейвіс відмовився припинити здійснення інтеграції школи і заарештував чорних учнів негайно допустити до школи. Одночасно в Вашингтоні президент Айзенгавер конферував із генеральним прокуратором Гербертом Брауном. Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гагерті заявив, що темою напад цієї конференції був план використання Президентом тих прав, які він має над крайовою гвардією. Уряд мав би покликати крайову резерву до федеральної служби, і тоді команду над нею

ЩЕ ОДИН КОМУНІСТ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНОГО ФАШИЗМУ І ВАРВАРСТВА

Видавництво «Вольф» Союзу вестської Енциклопедії» одержало нове моральне завдання: друкувати наново 33-ю і 34-ту сторінки у виданому вже 1953 року 20-му тому цієї енциклопедії і розсилати їх всім її абонентам в СССР та поза його кордонами з проханням виразити дотеперішні сторінки і вилетити нові, перероблені, як це зроблено на протязі останніх років уже декілька разів у випадках викреслення з цієї енциклопедії різних «зрадників» і «середників». Цим разом справа йде про одного з найвидатніших східно-німецьких комуністів і філарів теперішнього вислужливого Москві комуністичного режиму, відомого німецького літературного критика і публіциста, професора Берлінського університету Альфреда Канторовіча, що в середині цього року втік на Захід, залишивши своє добре платні посади, і бібліотеку, і розпочав літературні праці.

Згідно з довідкою, вміщеною в ЕСЕ, Канторовіч був співредактором збірника матеріалів і документів про підпал гітлерівської Райхстагу п. н. «Брунатна книга», виданого 1933 року учасником антифашистської війни в Еспанії і автором книжок про «героїчну боротьбу інтернаціональних бригад» п. н. «Чапаса» (видана 1938 року поміжцями й окремим виданням у перекладі на російську мову) та «Еспанський щоденник» (видана 1940 року). В 1949 році Канторовіч опублікував дві книжки статей під

перебрав би президент Айзенгавер. Але с це й інші засоби. Федеральний суд може накарзувати губернаторові не вмішуватися в застереження федерального суду. Подібна проблема виникла була 25 років тому, коли губернатор Тексасу Росс Стерлінг, нібито для втримання порядку покликав був гвардію, щоб не допустити до виконання рішення федерального суду. Губернатор Стерлінг програв тоді справу, бо Найвищий Суд ЗДА вирішив, що конституція ЗДА стоїть понад наказами губернатора.

Уряд в Вашингтоні не хоче загострювати відносин і старастеся вирішити цей «конституційний» спір мейстейтом і федеральним урядом при допомозі якнайделікатніших засобів. Але Президент заявив, що всіма засобами боронитиме федеральну конституцію, і тому можна сподіватися, що жодних засобів, якщо цього буде треба. Визначні демократичні політики, Стівенсон, Гарріман і Труман, заявили, що підтримують президента Айзенгавера і судю Дейвіса в їхній боротьбі проти губернатора Фобуса. Публічна опінія в переважній мірі стоїть по бок Конституції і рішення Найвищого Суду ЗДА. Навіть населення міста Литтел Рок в своїй більшості не виступає проти об'єднання школи. Тому можна передбачати, що губернатор Фобус програв справу, якою він спричинив шкоду цілій країні, пускаючи воду на комуністичний млин.

Але с це й інші засоби. Федеральний суд може накарзувати губернаторові не вмішуватися в застереження федерального суду. Подібна проблема виникла була 25 років тому, коли губернатор Тексасу Росс Стерлінг, нібито для втримання порядку покликав був гвардію, щоб не допустити до виконання рішення федерального суду. Губернатор Стерлінг програв тоді справу, бо Найвищий Суд ЗДА вирішив, що конституція ЗДА стоїть понад наказами губернатора.

Уряд в Вашингтоні не хоче загострювати відносин і старастеся вирішити цей «конституційний» спір мейстейтом і федеральним урядом при допомозі якнайделікатніших засобів. Але Президент заявив, що всіма засобами боронитиме федеральну конституцію, і тому можна сподіватися, що жодних засобів, якщо цього буде треба. Визначні демократичні політики, Стівенсон, Гарріман і Труман, заявили, що підтримують президента Айзенгавера і судю Дейвіса в їхній боротьбі проти губернатора Фобуса. Публічна опінія в переважній мірі стоїть по бок Конституції і рішення Найвищого Суду ЗДА. Навіть населення міста Литтел Рок в своїй більшості не виступає проти об'єднання школи. Тому можна передбачати, що губернатор Фобус програв справу, якою він спричинив шкоду цілій країні, пускаючи воду на комуністичний млин.

приплив сили. Повертася голуб до Романа, що навколо білих низького ліжка. Говорить. Короткими, врівноваженими. Голос прихитшений, але виразний. — Ромчику... Не йди від мене... Це вже недовго... Це пару хвилин... І не плач, коханий... Так мусіло статися... І так краще... А ти будеш ще потрібний... Тепер я тебе буду вести... Оля дивиться на небо, що за вікном. Усміхається, говорить дала: — Звідліди, згорі, все буде добре видно... Як тільки почути небезпечку, поведи тебе так, щоб ти її оминув... Тому нічого не бійся і йди!... Але мусиш іти!... Ти, зрештою, присягаєш!... Пізнаєш знов зійдемося... Я ждати тебе... І вже більше не розлучимось... Ловить повітря короткими віддихами. Роман — лице в долоні. Несила дивиться на мук. Оля кладе йому руку на голову. — Не плач, коханий... Мені вже ніщо не болить... Але ще заки підеш, зроби

МАДЯРСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ У ЗВІТІ ОН

Що студенти відчували в ту хвилину — свідчить вступ до заголової резолюції: «Студенти Будапешту! Наша резолюція зродилася 22-го жовтня 1956 року на світанку нового періоду мадлярської історії. Вона є вислідом спонтанного руху кількох тисяч мадлярської молоді, що любить свою батьківщину».

З цього відчуття ваги моменту зродилося бажання передати резолюцію до загальної відомої через радіо. Радіовий цензор ніяк не погоджувався пустити на хвилі етеру догаданих про відкриття мадлярської війська та вільні вибори. Делегація обстоювала цілість резолюції — і вернулася ні з чим. Рішено продовжувати наради. Тоді до точок, вже ухвалені, додано догадані: волі думки, вільної преси, вільного радіо; розбавлення великої статуту Сталіна. Ухвалено цілковиту солідарність з польською молоддю та польськими робітниками, і рішення наступного дня, 23 жовтня, піти демонстраціями походом під пам'ятник Вепа, поляка з роду, який став мадлярським героєм під час революції 1848-1849 рр. Представники уряду та партії згодилися на цей похід, коли дістали заперечення від виконавчого Комітету комуністичної молоді, що демонстрація буде мовчазна і що публічний спокій та порядок не будуть порушені. Коло 2-ої години вночі студенти спокійно розійшлися. Так поклали слави 16 точок студентської резолюції. Тоді же ніхто не знав, що дуже скоро вони стануть кличом та ідейним змістом грядучої революції.

На другий день, тобто 23 жовтня, в Будапешті гуділо, як в улику. У всіх на думці та на устах була вчорашня студентська резолюція. До неї долучалися ще проклами мадлярських письменників, відчитана під пам'ятником Вепа, яка ясніше стилізувала такі догадані, як права робітників, аграрну реформу та загальне й таємне голосування. День був гарний і сонячний. На вулицях було повно народу. На всіх ликах була радість. І це зрозуміло. У звіті сказано: Країна, на словах незалежна та рівна з СССР такою на ділі не була. Владу для неї призначували в Москві. Мадлярські прем'єри чи секретарі компартії сліпо виконували всі накази московського центру і старалися наслідувати по-рабськи все совєтське. Економічні договори зі СССР були державною тайною, але всі знали, що вони дуже не корисні для Мадярщини. Російська мова стала примусовим предметом навчання в школах. Крайові правила компартії через тасну поліцію, яка мала необмежені повноваження як НКВД в Совєтському Союзі. Совєтські дорадники давали накази і контролювали дії цієї поліції.

Демонструючи публіка почула вперше запах волі. Вона хотіла куди сама хотіла, співала пісні, говорила сміливо, що було в неї на думці. Десь запалили джокоці, і не видно було тасної поліції. У всіх зроджувався надія, що ці 16 точок стануть дійсністю і минуле, як прихитний кошмар, цезне з їхньої землі. Вказували на це події в Польщі та постанови 20-го з'їзду компартії в Москві, що таурували культ Сталіна і давали надію на лібералізацію комуністичної системи. Серед публіки було багато воєнних мадлярської армії. На

ці, аж до нг. А найбільшу, найкращу кінтку вложив збоку, в чорні кучері. Зійняв це з себе ланцюжок з медальйоном Богоматері і надів його на шию Олії. Прибрав свою дівчину, як миг і як умів. Треба ж було! Щоб тишласть її матуся, як і нараз, здавалося йому, що звідліди, згорі, від отісі сивави почув Олії голос: — Ти чув, Ромчику?.. Люкомотива свистіла... Пора вже тобі... Підвісив з колін, підійшов до вікна, де вазонки, і став рвати квіти. Червоні, червоні, як кров, як його кохання... Поклав декілька квіток померлій на груди, декілька в аложені, як до молитви, руки, решту розсилав по суко-

ці, аж до нг. А найбільшу, найкращу кінтку вложив збоку, в чорні кучері. Зійняв це з себе ланцюжок з медальйоном Богоматері і надів його на шию Олії. Прибрав свою дівчину, як миг і як умів. Треба ж було! Щоб тишласть її матуся, як і нараз, здавалося йому, що звідліди, згорі, від отісі сивави почув Олії голос: — Ти чув, Ромчику?.. Люкомотива свистіла... Пора вже тобі... Підвісив з колін, підійшов до вікна, де вазонки, і став рвати квіти. Червоні, червоні, як кров, як його кохання... Поклав декілька квіток померлій на груди, декілька в аложені, як до молитви, руки, решту розсилав по суко-

ці, аж до нг. А найбільшу, найкращу кінтку вложив збоку, в чорні кучері. Зійняв це з себе ланцюжок з медальйоном Богоматері і надів його на шию Олії. Прибрав свою дівчину, як миг і як умів. Треба ж було! Щоб тишласть її матуся, як і нараз, здавалося йому, що звідліди, згорі, від отісі сивави почув Олії голос: — Ти чув, Ромчику?.. Люкомотива свистіла... Пора вже тобі... Підвісив з колін, підійшов до вікна, де вазонки, і став рвати квіти. Червоні, червоні, як кров, як його кохання... Поклав декілька квіток померлій на груди, декілька в аложені, як до молитви, руки, решту розсилав по суко-

ці, аж до нг. А найбільшу, найкращу кінтку вложив збоку, в чорні кучері. Зійняв це з себе ланцюжок з медальйоном Богоматері і надів його на шию Олії. Прибрав свою дівчину, як миг і як умів. Треба ж було! Щоб тишласть її матуся, як і нараз, здавалося йому, що звідліди, згорі, від отісі сивави почув Олії голос: — Ти чув, Ромчику?.. Люкомотива свистіла... Пора вже тобі... Підвісив з колін, підійшов до вікна, де вазонки, і став рвати квіти. Червоні, червоні, як кров, як його кохання... Поклав декілька квіток померлій на груди, декілька в аложені, як до молитви, руки, решту розсилав по суко-

Ярослав Герус

ОЛЬГА

(Оповідання)

(8)

Цілу його ще раз, міцно, міцно... Ідуть поволі, навшпиньки. Двері легенько рипнули. Пристанули. Тиша, тільки серця: бух, бух! Знову пару кроків вперед. Якесь дошка відізналася. Знов пристанули. Не чути нічого. Навшпиньки йдуть далі. Ось уже сході. Обережно, обережно, попри самий крайчик... Але тиши тріщать. Нічого не відіти! Вже шість ступнів за ними. Тепер закрут. Навшпиньки кривляється місце. Оля пускає руку Романа, щоб могла спертися на поруччя. Так менше скриняться. Один ступінь вниз, другий... Нарзай якийсь шесті, і страшний крик пекельного жаху роздірає тишу ночі. Блискає світло ліхтариків, і в сілічній смузі жаклива картина: ~~амаго-~~

Тисячі думок, що рясують голови, лводяться до одного питання: що робити?... Але надумуватися нема часу. Беруть дівчину на руки і завертають назад нагору, до кімнати, з якої щойно вийшли. Там побачити, що далі діяти.

Та не встиг ще дійти до закруту сходів, як виниз відчинилися з лоскотом двері і з них виглянули розкушвані голови Василя і Юзека. Романові вдарила кров у голову.

— Марш зараз до хати, бо всіх вас, як собак, постріляю! — крикнув і бахнув ще раз з пістолі. Отак, наосліп. Голови миттю пощезали і двері затріпотіли. Знов заскрипіли сходи. Іде дуже обережно. Але, не зважаючи на це, бачить, що в Олії, при кожному кроці, кривляється від болю лице. — Болить, Олю?.. Дуже болить?.. Зараз, дитино... Це декілька сходи... Оля розхилила уста. Хочє щось сказати, але нема сил... Тільки бліда усмішка, кізь біль. Ось вони вже знов нагорі.

У кімнаті сіріє. Кладє дівчину на ліжко, оглядає рану. Рана невелика. Неблизько до горшочника. Під рану кров, що натекла раніше. Тепер уже не тече, тільки сльозить при віддихах.

В шухляді нічого столітка з трохи газу і вати. Чисті. Затулос рану. В Олі знов заплачли очі, скривлені уста. Але тільки на хвилину. Тільки тоді, як торкається рани. Тепер вона вже знов дивиться на нього... Знов сумна усмішка на блідому лиці... Романа давить щось за горло, печуть очі... Можна бути твердим, можна бути незворушливим супроти злочинців, супроти винних, але дивитися на страждання невинної істоти... — Олю, я зійду вниз... Попохую Василя... Підемо по лікаря... Також говорити, як горло стискається, як сльози до очей. Ще тяжче умовляти когось надією на рятунок, в який самому не віриться. Бачи, як же, що лікар тут уже ні при чому. Але в Олі, нараз, наглиць

Велика їх частина подалася в напрямі будинку радіо-вистільні. Хотів піддав думку ще раз зажадати проголошення студентської резолюції. Вибрано делегацію, яка пішла асердину будинку і довго не виходила. Хотів сказав, що одного делегата тасна поліція забила. Чи це правда — комітет ствердити не зміг. По 9-ій годині ввечора впадо на допів з горішніх вікон радіовистільні кілька сльизних бомб. Поліція вишлі з входових дверей і почали стріляти. Також з горішніх вікон будинку «сипалися стріли». Було багато вбитих та ранених.

Коли товпа почала повільно відступати, рад'їхало кілька автомашин Червоного Хреста. Всі, думали, що це похід для ранених. Тим часом з цих автомашин поліцаї в білих лімарських халатах підняли-перенесли всередину будинку різну зброю та муніцію. Це, так розлітало товпу, що найближчі демонстранти голірукі кинулися на поліцаїв і відібрали від них кріси. Інші звернулися до автомашин, миттю розібрали зброю і повернули її на поліцію. Так почався бій за будинок радіовистільні. Напад демонстрантів успішний був тому, що був дуже скорий і несподіваний.

За кілька хвилин заіхало під цей самий будинок кілька вантажних машин з воєнками мадлярської армії. На одне авто вискочив старший робітник і почав деклямувати знаній, на Мадлярщині вірші: «Не стріляй, мій сину, бо між ними, на кого ти націлився, є твій батько». Хвилина мовчання. Воєнки глянули на старшину, повискавали з машин і змишались з повстанцями. Звіт не подас, на чий наказ приїхало під радіовистільню також кілька танків мадлярської армії. Два старшини виступили на платформу одного танка, уважно роздивилися доквурт і заняли голосно повстанцям: «Ми на вас стріляти не будемо». З горішніх вікон за торохтіли знову машини кріси. Обидва ці старшини і багато повстанців упало. Вістка про стріли і вбитих сколихнула столицю. З робітничих кварталів посула лавина на поміч повстанцям.

Так малос звіт Комітету ОН народження мадлярської революції, азначачую, що відразу по своєму народженні вона об'єднала цілий наріп. По другій стороні барикад опинилися тільки тасна поліція, і то зі страху перед народним гнівом за всі її знущання протягом 12 років.

ПОРВАЛІСЯ СТРУНИ...

Порвалися струни на арфі. І арфа сумус ітма. В других вишліла вона сльозин і плаче сама.

Сміюся, жартую, співаю, Не скажусь на долю зовсім, І б'ю по розірваних струнах На серці моєму...

О. ОЛЕБСЬ

УКРАЇНЦІ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ДИТЯЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Книжкове видавництво "Корвард МакКенні, Інк." в Нью-Йорку, а також видавництво Лонгменс, Грін & Компані в Торонто, Канада, видали на початку 1957 р. книжку для дітей п. н. "Марія". Книжка має 190 сторінок друку, а її автором з відомою вже в американській дитячій літературі пані Марія Галуш Блок, яка вже написала для дітей кілька книжок.

Головною особовою названої книжки є 9-літня дівчинка дочка українських іммігрантів. В цій книжці чудово описані болочі душевні переживання дитини, яка зазнає їх у школі з причини свого походження та своєї віри.

Варто, щоб ця книжка перекладена не тільки наші діти, але також батьки. Батьки знайдуть у ній цінну пораду, що робити в таких випадках та як допомогти нашим малым розв'язати подібні проблеми з користю для обидвох сторін.

Американська преса дала цій книжці дуже високу оцінку.

Ось деякі з рецензій про неї: "Лайбері Джорніал" в Нью-Йорку від 15. IV. 1957 писав: "Марія живе у двох світах. — В щасливому українському світі дома і в американському світі у школі, де її вчать, що кожен повинен перетопитися в "шкільному казані", звідки всі виходять однаковими. Як полюблено разом ці два світи, з суттю цього жіночого та яскравого оповідання про малу дівчинку, що росла в Клівленді на початку цього сторіччя. Дуже правдива книжка, зі сміхом, слізками і щастям востаннє. Дівчаткам у віці між 9—12 років вона припаде до вподоби".

"Букліст" від 15. IV. 1957 писав: "Оповідання про Ма-

"ДЕНЬ МОЛОДІ" — КІНЦЕВИЙ АКОРД ЛІТНЬОГО СЕЗОНУ НА СОЮЗІВЦІ

РІЗНІ СПОРТОВІ ЗМАГАННЯ, В ЦЬОМУ ПЕРШІ НА ЦІЙ ОСЕДІ ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ, ОСІННІ ВАТРА, ЗАБАВИ І ТАНЦІ ТА ВИБІР НОВОЇ "МИС СОЮЗІВЦІ", ЗАПОВІДАЮТЬ ОДНУ З НАЙБІЛЬШ АТРАКЦІЙНИХ ІМПРЕЗ.

Союзівка, Кергонксон, Н. І. — Упродовж найближчого кінця тижня, себто в найближчу п'ятницю, суботу і неділю, 13, 14 і 15-го вересня, відбудеться тут — як уже відомо з оголошення — "День Молоді", що буде музичним кінцевим акордом найближчого досі щорічного літнього сезону на цій мальовничій оселі Українського Народного Союзу в Кергонксонських горах. Мальовничість цієї оселі зокрема тепер, коли рання осінь вже почала малювати листя дерев усіма кольорами веселки, коли над природою завис уже осінній сезон, якому вона все ще не здається, але якого свідомість хотіла б ще перед ним показатись у всій своїй прекрасній красі. Навіть в допомогти тим змаганням природи подумали й "День Молоді", що має відбутись там з кінцем цього тижня, зокрема в найближчу суботу, із оригінальною, багатогода різноманітною програмою.

Уже в п'ятницю ввечері, для тих, хто вперше приїхав, буде влаштована перша осіння ватра, із співами та товаришескими забавами. Проте, найбільше справжнього "руху" буде в суботу, 14-го вересня, впродовж цілого дня і ввечеря. Впродовж дня великою atrakцією буде своєрідна інавгурація нового спортивного грища для копаного м'яча, на якому відбуватиметься перше на Союзі змагання в цьому роді спорту. Змагання розіграють друзини копаного м'яча "Чорно-морська Січ" в Ньюарку та "УСК" з Гартфорду, що був минулого року місцем футбольної Ліги стейту Коннектикут. Не меншою atrakцією будуть змагання у відбиванні за мистецтво СУАСТУ та за чашу УНСоюзу.

Кульмінацією того дня буде ввечері забава з танцями на величезній платформі під вільним небом біля клубу "Веселка" та, очевидно, при-

Лєся Васюк, "Міс Союзівка" 1957. Хто буде "Міс Союзівка" 1958?

звучах добірної оркестри, а під час забави — вибір "Міс Союзівки" на 1958-й рік. "Міс Союзівка" уже має — можна б сказати — своє місце в нашому громадянстві. Вона має почесну репрезентативну роль на всіх більших імпрезах не тільки на Союзі, але й часто в метрополії. Її фотографія з прикрасою обкладинки нових видань про Союзівку, як і не рідко появляється при різних нагодах в щоденнику. Вона також є почесним гостем впродовж одного тижня безкоштовних вакацій на цій оселі в новому сезоні. Очевидно, що всім молодим дівчатам, як і їхнім батькам та приятелям, повинно залежати на тому, щоб здобути цю почесність. Цього року, в найближчу суботу, вибором "Міс Союзівки", як і всією імпрезою та забавою керуватиме досвідчений аранжер. В загальному все це вказує на те, що "День Молоді" на Союзі в найближчу суботу належатиме до найбільш атракційних та справді "гала" імпрез у нашому товаришескому житті.

Померла піонерка жіночого руху

Нью-Йорк. — До Америки надійшла досить спінена вістка, що це навесні цього року померла в Польщі Михайлина з Рошкевичів Іванець у віці 98 років. Вона була донькою о. Михайла Рошкевича і Марії з Руденських, та сестрою Ольги Рошкевичівни, яка відіграла роль в житті Івана Франка. Михайлина Іванець була матір'ю ві-

домого українського маляря-баталиста Івана Іванця, який також мав загинути в Польщі. Покойниця була однією з піонерок українського жіночого руху, якому дала почин Наталя Кобринська. Деякі твори Михайлини Рошкевичівни були надруковані в альманасі "Перший вінок", який зредагували Н. Кобринська та І. Франко.

Ія Мацюк приїздить до ЗДА

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Як повідомляв український бразильський часопис "Хлібороб", відомо там українська співачка пані Ія Мацюк в місяці вересні ц. р. має прибути до ЗДА, де відбуде концертне-ве турне по більших містах цієї країни, а потім виїде до Канади. Першою її зупинкою має бути Філадельфія, Па., де має свій осідок Центральна Сіттової Федерації Українського Жіноцтва (СУЖО). Можливо, що ця організація займеться влаштуванням кон-

цертія Ія Мацюк в ЗДА і Канаді. Бразильські українці сподіваються, що їхня співачка інформуватиме українців ЗДА і Канади про життя бразильських українців, головним чином в провінції Парана. Ія Мацюк, співачка, має гарний голос (ліричне сопрано) та добру техніку співу. Згідно з безпосередньою вісткою з Куритиби пані Мацюк прибуває до Нью-Йорку вже 14-го вересня ц. р. в 5-й годині ранку літаком із Малай, Флорида.

ЦЕНТРАЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ БУКОВИНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ У ЗДА

з глибоким сумом повідомляє Українське Громадянство, що в суботу, 31-го вересня 1957 року, помер у Лос-Анджелесі, Каліфорнія, його почесний член.

бл. п. д-р ГРИГОРІЙ СЕКАР

народився у 1891 році в Погорилці на Буковині, широкою українським публіцистом і визначним українським громадським діячем. Похорон Покойника відбудеться в Лос-Анджелесі, 4-го вересня 1957 року.

ВІЧНА ПОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Т-ВО УКРАЇНСЬКА РІДНА ШКОЛА в НЬО ГЕНВЕНІ, Конн. — оголошує

КОНКУРС — НА ВЧИТЕЛЬСКУ СИЛУ

до початкових класів (1-6) вечірньої школи. Обтяження 24 год. тижнево, за винагородою \$ 160 місячно. Зголошення, wraz із поданням доцьогочасної методичної праці слати до дня 20-го вересня 1957 р. на адресу: MYKOLA KOSZAK — 607 Elm St. — New Haven, Conn.

В ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ КЛУБІ в НЬО ПОРКУ (при 149 — 2-га Еве.) в П'ЯТНИЦЮ, 13-го ВЕРЕСНЯ 6. р. — о год. 7-й веч. дир. ГНАТ МАРТИНЦЕВ

6 культ.-освіт. референт ДП таборів у Карлсфельді і Берхтсгадені, а тепер голова Головної Ради УМХС в Мюнхені, перед своїм поворотом до Європи ВІГОЛОСИТЬ — ДОПОВІДЬ про роль американських Українців в житті наших скарбів в Європі.

КОМІТЕТ

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В НІМЕЧИНІ

ХРАМ — СЕНСАЦІЯ В ФРАНКФУРТІ

180 членів невеликої, але активної Православної Громади УАПЦ у Франкфурті, Зах. Німеччина, збудували собі святилище, яке є сенсацією в цьому місті. На подарований місцеві площі вони за свої скромні гроші купили величезний 60-метровий скринь, розбірали її і до тижня власним трудом поставили церкву, що її посвятив вранці Митрополит У. А. П. І. Ніковор. Труд та прив'язання до рідної Церкви наших земляків були широко відзначені німецькою пресою і новопоставлену будову часто оглядають приїжджці з різних кінців Німеччини. Парохом церкви є о. прот. Ф. Луговенко.

ВИСОКОШКІЛЬНИЙ КУРС УКРАЇНОЗНАВСТВА ЦЕСУСА У ФАЛЬСБУРГІ

Центральний Союз Українського Студентства влаштував від 12 до 19 вересня ц. р. черговий 6-тижневий літній курс українознавства, який відбувався в Фальсбурзі, Страсбург. Загальна тема курсу: "Змагання України за місце в європейській духовності в 19 і 20 ст.". Наукове керівництво курсу має Український Вільний Університет. У програмі були наступні виклади:

1) Проф. д-р І. Мірчук: Етапи розвитку української науки в останні сто років; 2) Проф. д-р О. Кульчицький: Європейське покликання української духовності; 3) Проф. д-р О. Шумилин: Українська історіографія 19 і 20 ст.; 4) д-р Лев Білас: Вибрані питання з новітньої української історіографії; 5) проф. д-р Л. Ребет: Розвиток української суспільно-політичної думки до революції 1917 р.; 6) проф. П. Зайцев: Українська література від Котляревського до Тичини; 7) проф. М. Орест: Українська література підсвідомого періоду; 8) доц. д-р О. Горбач: Гінеза української мови та її становлення серед інших слов'янських мов; 9) проф. І. С. Голубинський: Українська економіка: думка та розвиток економіки України.

Після викладів відбувалися гуртки про шляхи модерного українського мистецтва.

В Новій Гвінеї

Д-р А. ГУРАЛЬ ПОДОРОЖУЄ

Український лікар з Нової Гвінеї, д-р А. Гураль, виїхав знову в пологий транзит ц. р. в третю подорож навколо світу. Цим разом він відвідав Японію, Скандинавію, Німеччину, Південну і Північну Америку.

В Канаді

УКРАЇНЦІ СТЕПЕНДИСТИ В АЛБЕРТСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Албертський Університет в Едмонтоні проголосив список студентів, які цього року отримали стипендії, почесні медалі, нагороди і спеціальні призначення за найкращі пости в студіях за минулий студійний рік. В списку стипендіатів багато українських студентів, як не виходило б з їх прізвищ. Так: Флоренс Ольга Гуцулак, з Північної Америки.

Ще один комуніст проти комуністичного фашизму і варварства

(Закінчення зі стор. 2-ої)

мували ім'я Німеччини. Я себе не можу приховувати від себе, що в той час, як усі ми боролися проти фашистського варварства за право і свободу, фашизм і варварство знову воскресли — воскресли у словах, ділах і в самому душі комуністичної партії!

Ми боролися за владу народу, — закінчив Канторовіч свій виступ у західноберлінському радіо, — але, замість владі народу, постала диктатура партійних апаратників! Робітники втрачали права, за які боролися цілими сторіччями. Як колись кріпаки, вони стали об'єктом експлуатації... Ось чому все, що я покинув у Східному Берліні, здається мені неважливим у порівнянні до тієї вічної задушливої атмосфери, тієї безправності, брехні і того насильства, які там панують!"

Утеча Канторовіча і його виступ з натуруванням комуністичного варварства тим важливіші, що він має свідомість виступити проти насильства і терору ще під час свого перебування у східному Берліні. У своїй статті, надрукованій наприкінці минулого року в

ДОКІЯ ГІМЕННА МАНА

Цікава новість з життя міжособистісної інтелектуалки ЦІНА \$1.50

Замовляти в книгарні "Свобода" на адресу: "СВОБОДА" P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИКЛАДНИЙ 181-ий ВІДДІЛ УНС ВІДЗНАЧИВ СВОЄ 50-РІЧЧЯ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

названо іменем Теодора Суботного, члена Відділу, який в рядах американської армії згинув на полі слави в обороні волі. До важливих досягнень Відділу треба зарахувати і те, що він зміг об'єднати та активізувати в своїх рядах тут роджену українську генерацію, представники якої продовжують у Відділі та в інших організаціях працювати на благо України. Тому й почесні грамоти, які з нагоди ювілею вручили гол. пресд. Д. Галичинець, член стейтської легіляції Алфред Менард, гол. радний УНС Микола Давидівський, а промовляли ще, крім згаданих, стейтський сенатор Джон Моран і Вільям Дейвіс, член стейтської легіляції Алфред Менард, гол. радний УНС Микола Давидівський та один із піонерів Відділу, Микола Шевчук. Окремі були представлені прийняти на святі відомі місцеві громадники адр. Степан Романович та лікар д-р М. Коколюський з Провіденс, як також урядовці Відділу УНС 206-го з Вунсакет і 177-го з Провіденс. Описав відбудування ювілейний бенкет, який зачав і закінчив молитвою Веч. о. Ст. Біляк, український православний парох з Вунсакет. Головою Ювілейного Комітету, що влаштував цей ювілей, був Дмитро Ясінчук, син Григорія Ясінчука, одного із піонерів-будівничих Відділу.

Департамент рільництва призначив 83 мільйони доларів на свідання для учнів публічних шкіл в 1957/58 році. Ці гроші мають бути розподілені між усіма стейтами й територіями ЗДА.

Програму імпрези, яку заповідав п. Степан Карась, заст. голови Відділу, відкрив офіційно голова Відділу

Український Музичний Інститут Відділу в Клівленді й Лорейні, Огайо

ОГОЛОШУЮТЬ — ВПИСИ на шкільний рік 1957/58

Предмети навчання й учнівці УМІ в Клівленді: фортепіано: І. ВІВЧИЦЬКА, М. ГРУШКЕВИЧ, Ю. ОЛШІНІК; скрипка: Я. БАРНІЧ, В. ТРИТЯК, М. ШІЯН; теор. предмети: Я. БАРНІЧ; мистецтво слова: М. КРИЖАНІВСЬКИЙ.

В Лорейні: фортепіано: Д. МИХАЙЛІС; скрипка і теор. предмети: Я. БАРНІЧ.

ПІВРІЧНІ — РІЧНІ ІСПИТИ — ПОПИСИ ПОВІДОМЛЕННЯ — СВИДОЦТВА.

Інформація і вписи: в Клівленді: Tel.: SU-1-3663 FL-1-2994 в Лорейні: Tel.: BR-7-6849 BR-7-3824

Український Музичний Інститут у Нью-Йорку

ВПИСИ до музичного садочка ТРИВАТИМУТЬ

до СУБОТИ, 14-го ВЕРЕСНЯ 1957 р. і відбуваються ЩОДНЯ, в приміщенні Літературно-Мистецького Клубу в дошкільній залі, а саме: від понеділка до п'ятниці — в години від 6 до 7 по пол., а в суботу від 2-3 по полудні.

Діти, що ходили до Музичного Садочка в шкільному році 1956/57, повинні зголоситися НЕ ПІЗНІШЕ 14-го вересня ц. р., щоб вможливити складання відповідних навчальних груп.

По ближчій інформації просимо звертатися телефонічно на число: LU-5-7897.

Дирекція УМІ

ВПИСИ до Балетної Школи під мистецтвом керівництвом прима-балерини ВАЛЕНТИНИ ПЕРЕЯСЛАВЕЦЬ

Перша лекція в СУБОТУ 14-го вересня 1957 р. I група (найстарші) — год. 10 (інформатив) II група (середні) — год. 10:30-12:00 (лекція) III група (малі) — год. 12:00-1:00 (лекція) IV група (найменші) — год. 1:00-2:00 (лекція) Початковий (перша лекція) — год. 2:00

Перший рік лекції тільки один раз в СУБОТУ. ВПИСИ: тел.: TW-7-0683 впродовж ВЕРЕСНЯ. В суботу від 10:30 до 2:00 в домі ОДВУ. АДРЕСА: 20 St. Marks Place (8-ма вул.), New York, N. Y.

УВАГА! ВІДДІЛ УНСоЮЗУ УВАГА!

в КАРТЕРЕТ, Нью-Джерзі в НЕДІЛЮ 15-го ВЕРЕСНЯ 1957 р. в ЦЕРКОВНІ ЗАЛІ — при 645 Рузвельт Евею в Картереті, Н. Дж. — відбудеться —

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ місцевих Відділів УНСоюзу

в яких візьме участь організатор УНСоюзу п. СТЕПАН ДЕМЬЦЬКИЙ

бувший заступник менеджера Метрополитен Лайф Іншуренс, Ко.

На порядку нарад важливі організаційні справи, а зокрема, похваляння передконвенційної членської кампанії.

ПОЧАТОК о год. 3-й по полудні, Управа Відділів

Увага! УКРАЇНЦІ з ЛЕМКІВЩИНИ — Увага!

у ст. НЬО ПОРК, НЬО ДЖЕРЗІ, КОННЕКТИКАТ! ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ в НОНКЕРСІ, Н. П. — влаштує —

В НЕДІЛЮ, 15-го ВЕРЕСНЯ 1957 р. Великий ЛЕМКІВСЬКИЙ ПІКНІК

на площі мононабутного УКРАЇНСЬКОГО ДОМУ при — 417 Nepperhan Avenue, YONKERS, N. Y. ПОЧАТОК: год. 2-га по полудні В ПРОГРАМІ: Лемківські співачки й танки.

На пікніку буде пригравати СТАРОКРАПОВА БРУКЛІНСЬКА ОРКЕСТРА.

В БУФЕТІ: Одрихські пироги, — Гладішівські голубці, — а лемківська кисляниця. Дохід з пікніку призначений на допомогу Лемкам в Польщі.

ПРИХОДЬТЕ ВСІ! ПРИВЕДИТЬ СВОЇХ ЗНАЙОМИХ — НЕ ПОЖАЛУНТЕ! Вступ вільний.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ Від. 64 з Нью-Йорку і Від. 65 з Нью-Брансвіку — влаштовують —

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК в УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ — Бавид Брук, Н. Дж. в НЕДІЛЮ, 15-го ВЕРЕСНЯ 1957 р. ПОЧАТОК о год. 3-й по полудні. МУЗИКА — Б. ГІРНАКА

МІЖ НЕСТІДИВАНКАМИ: 1. ФУТБОЛЬНІ ЗМАГАННЯ Олд-Бол — старші панове УСК (Нью-Йорк) — СТІЛА (Трентон); в складі Олд-Болів виступають бувші змагунки "України", "Синю" та інших знаних клубів. 2. Весілля змагання у відбиванні пластинок з Нью-Йорку, Пассейку і Джерзі Сіті. 3. Циганка-ворожка, вудка щастя, биття горшків та інші несподіванки.

ВСТУП 1 дол. Доїзд автобусами в обидві сторони зі вступом — \$3.00. Вилети до набутих в крамничках "АРКА" і "ЕКО". Відїзд о год. 12-й по пол., з під Народного Дому — 140-142 2-га Евея. ПІКНІК ВІДБУДЕТЬСЯ БЕЗ ОГЛЯДУ НА ПОГОДУ. ДОЇЗД: автоами з Нью-Йорку через Holland тунель, дорогою ч. 22 до Бавид Бруку, через міст до South Bound Brook, звернути вліво на Canal Road, 2 милі до Cedar Grove Road.

